

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

Poročilo sveta za delo za leto 1956

Svet za delo OLO je bil izvoljen na VIII. skupni seji okrajnega zbora in zbora proizvajalcev dne 22. maja 1956 z nalogo, da opravlja zadeve s področja dela, posredovanja dela in socialnega zavarovanja. Steje 11 članov, od katerih sta 2 odbornika OLO.

Svet je imel do konca leta 1956 4 seje, na katerih je razpravljalo o delu komisije za plače, o delu inšpektorata dela, o delu Biroja za posredovanje dela, o strokovnem usposabljanju delavskih kadrov, o pooblastitvi uslužbencev občinskih ljudskih odborov za opravljanje nekaterih zadev s področja inšpekcije, o imenovanju izpitnih komisij za kvalificiranje in visoko kvalificiranje delavce, o ukinitvi komisije za plače in imenovanju komisije za produktivnost dela pri Svetu, ter ostalih tekočih zadevah iz njegove pristojnosti.

Svet sicer ni imel številnih sej, je pa na njih obširno razpravljalo o navedenih področjih dela in tudi o vseh primerih poročal zboru proizvajalcev OLO in mu predlagal konkretne sklepe. Zbor proizvajalcev je sicer poročila in predlagane akcije sprejel, vendar do realizacije v pristojnosti zbora proizvajalcev ni prišlo. Svet meni, da je v bodoče treba posvečati sprejetju sklepov več pozornosti in odgovornosti, ker samo sprejemanje na znanje ne pomeni konkretne pomoči Svetu.

Plačni sistem

Za opravljanje zadev s področja plač in plačnega sistema je Okrajni ljudski odbor na 2. skupni seji obeh zborov dne 17. decembra 1955 imenoval okrajno komisijo za plače, ki je obstajala tudi v letu 1956 in opravljala zadeve iz pristojnosti, ki jih določajo zvezni predpisi (Uredba o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij. Navodilo o komisijah za plače, predpisi v zvezi z določanjem ravnih tarifnih postavk v tarifnih pravilnikih gospodarskih organizacij in nekateri dopolnilni predpisi). Komisija ni imela za opravljanje upravnih zadev svojo administracijo s tajnikom na čelu v sklopu Tajništva za gospodarstvo. S formiranjem sveta za delo je postal za zadeve plač pristojen kot izvršilno politični organ Okrajnega ljudskega odbora Svet za delo, zaradi česar je prenehala potreba po posebni komisiji za plače kot organa ljudskega odbora. Svet za delo je zato na decembrski seji imenoval komisijo za produktivnost dela kot strokovno komisijo sveta, njemu v pomoč za reševanje vprašanj s področja plač in delovne storilnosti. Za vse upravne zadeve s tega področja je postalo pristojno novo formirano Tajništvo za delo, v sklopu katerega je konec junija 1956 prešla tudi administracija komisije za plače in

ki je dejansko opravljal vse administrativne posle v zvezi s komisijo za plače.

Delo komisije za plače

Pri izvrševanju svoje dolžnosti komisija za plače spričo sedanjega plačnega sistema na eni strani in težnj gospodarskih organizacij na drugi strani ni imela lahke naloge. Plačni sistem temelji zgolj na administrativnem določanju iz poseganju v tarifne postavke. Z izdanimi predpisi se je plačni sistem v letu 1956 sicer izboljšal. Zlasti je izboljšana možnost za individualno stimulacijo glede na plačevanje dela po učinku in premiranju posameznih delovnih mest, ni pa prišlo do bistvenih sprememb, ki naj bi omogočale boljšo kolektivno stimulacijo gospodarskih organizacij, ki naj bi vzpodbujale k povečanju produktivnosti, stremljenju za rentabilnejšim in ekonomičnejšim poslovanjem in istočasno za izboljšanjem organizacije dela. Gospodarske organizacije so kazale močne težnje po poviševanju tarifnih postavk za vsako ceno in na krškenski način. Čeravno je zvezni družbeni plan za leto 1956 jasno določal, da v tem letu ostanejo v veljavi tarifne postavke iz leta 1955.

V svojem delu je komisija za plače posegala v problematiko storilnosti dela, v ocenitev realnosti norm in v probleme premijskega nagrajevanja. Upoštevala je določila novelirane uredbe o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij, uredbe o delitvi celotnega dohodka gospodarskih organizacij in zveznega družbenega plana za leto 1956 je opozarjala gospodarske organizacije na načelo, da je vsako stremljenje za poviševanjem plač opravičljivo le v povečani proizvodnji. Odklanjala je stremljenja za poviševanjem plač in prekvalifikacije delovnih mest, kakor tudi drugih prijemov, katerih cilj je bil edino povišanje tarifnih postavk za posamezna delovna mesta. Spremembo tarifnih postavk je odobrila le v nekaterih primerih, ko je smatrala, da je to iz objektivnih razlogov potrebno.

V preteklem letu so gospodarske organizacije obvezno morale določiti merila — kriterije, po katerih bodo določale tarifne postavke za tista delovna mesta, za katera imajo določene plače v razponu. Izvršeno delo je pokazalo, da mnoge gospodarske organizacije niso smatrale izdelavo meril za resno stvar. Določile so taka merila, ki ne morejo služiti za kriterije pri določanju tarifnih postavk, ker so tako nejasna, da so praktično neuporabna in so jih gospodarske organizacije očitno določile le zato, da so zadostile zakonskim predpisom. Poleg tega so izdelana merila mnogokrat tudi nelogična, ker ne nudijo

za izpolnjevanje poedinih zahtevanih pogojev ustreznega ekvivalenta. Merila so nekatere gospodarske organizacije orientirale na najvišjo možno tarifno postavko, namesto na povprečno postavko in njej ustrezne pogoje. Le manjše število gospodarskih organizacij je izdelalo primerno objektivna merila, vendar je pripomniti, da bo objektivne kriterije tudi za nagrajevanje glede na notranja sorazmerja omogočila le izvedena analitična ocena delovnih mest.

Komisija za plače je opravljala delo s pomočjo 11 podkomisij za posamezne stroke — panoge. V podkomisijah je sodelovalo skupaj 48 oseb, po večini strokovnjakov iz proizvodnje.

Z odlokom o obrazložitvi višine tarifnih postavk za nova delovna mesta so gospodarske organizacije zadolžene od maja 1956 dalje dostavljati poročila o otvoritvi novih delovnih mest zaradi presoje višine tarifnih postavk. Do konca leta 1956 so gospodarske organizacije prijavile otvoritev 1446 novih delovnih mest, ki so glede na kategorijo oziroma potrebno kvalifikacijo sledeča: 8 vodilnih, 353 z višjo strokovno izobrazbo, 369 s srednjo strokovno izobrazbo, 56 z nižjo strokovno izobrazbo, 17 pomožnih uslužbencev, 193 visoko kvalificiranih, 281 kvalificiranih, 126 polkvalificiranih in 41 nequalificiranih delavcev. Pri otvarjanju novih delovnih mest je po večini prevladala težnja gospodarskih organizacij za relativno previsokimi tarifnimi postavkami. Navedeni podatki pa dokazujejo tudi nezdravo težnjo gospodarskih organizacij po povečanju uslužbenskega kadra. Od novootvorjenih delovnih mest odpade 805 na delovna mesta uslužbencev, 641 pa na delovna mesta delavcev. Poleg tega gospodarske organizacije mnogokrat ne ločijo pojmov delovnega mesta: kaj je novo delovno mesto, razširjeno delovno mesto in povečanje števila zaposlenih na obstoječem delovnem mestu. To nejasnost je povzročila ogromno nepotrebne administrativnega dela. Ugotoviti je treba tudi, da gospodarske organizacije z uvajanjem novih delovnih mest prikrivajo težnjo po prekvalifikaciji obstoječih delovnih mest in s tem povišanju tarifnih postavk.

Poleg navedenega je komisija za plače oziroma organ za delo izvajal nadzor nad pravilno uporabo tarifnih pravilnikov skupno z organi inšpekcijskih služb. Gospodarskim organizacijam se je nudila zadevna strokovna pomoč. Pri tem ni prezreti ugotovitve, da je bilo v tarifnih pravilnikih odkritih precejšnje število nezakonitih določil, ki so destimulativno vplivala na zaposlene in predstavljala oviro v splošnem gospodarjenju, prizadevanju za povečanje produktivnosti, pa tudi v

smislu prikrajševanja organov delavskega samoupravljanja v pristojnostih.

V zvezi z oceno službe za plače oziroma oceno dela komisije za plače je treba tudi ugotoviti nezadovoljivo kadrovske zasedbo v zadevnem upravnem aparatu ljudskega odbora, ki je eden osnovnih pogojev za uspešno opravljanje naloženih nalog. Komisija za plače je ta problem nakazala že v letnem poročilu za leto 1955, v letu 1956 ga je obravnaval zbor proizvajalcev OLO in Svet za delo, toda vsa prizadevanja za popolno rešitev vprašanja so ostala brezuspešna. Svet za delo meni, da je nakazano vprašanje nujno rešiti v interesu pravnega poslovanja, sektorju za delo pa je dati tako mesto, ki mu glede na smoter ustanovitve pripada.

Gibanje plač

Povprečna plača, izplačana za efektivno delovno uro je znašala v letu 1956 48,42 din. V primerjavi s povprečno plačo leta 1955 se je povprečna plača v letu 1956 dvignila na 1,02 din ali za 2,1%. Najvišja povprečna plača je v proizvodnji električne energije 65,81 din, sledi ji povprečna plača v filmski industriji s 55,29 din. Najnižja povprečna plača je v tobačni industriji, in sicer 40,24 din in kmetijstvu 40,31 din. Razpon med najvišjo in najnižjo plačo znaša 25,57 din. V letu 1955 je znašala povprečna plača v proizvodnji električne energije 55 dinarjev, v filmski industriji 54,3 din, v tobačni industriji 40 din in v kmetijstvu 38,5 din. V primerjavi z letom 1955 se je dvignila tudi povprečna plača v papirni industriji od 44,8 na 48,34 din, medtem ko je v grafični industriji padla od 55,8 na 49,52 din. Temu je vzrok pregrupacija Kartonažne tovarne, Kuverte in Kartona iz papirne v grafično industrijo, ter je sprememba povprečne plače stroke nastala zaradi razlike v povprečnih plačah posameznih podjetij pred pregrupacijo, medtem ko se v samih podjetjih ni spremenila povprečna plača v prikazanih razliki. V industriji električne energije se je povprečna plača dvignila zaradi zvišanja tarifnih postavk na podlagi predpisa Zveznega izvršnega sveta. Na spremembo povprečne plače v letu 1956 v ostalih strokah je vplivala prav tako tudi pregrupacija večjega števila podjetij z različnimi povprečnimi plačami iz stroke v stroko. Tako je bila pregrupirana Tovarna gumbov v Kamniku iz stroke 116 v 120, Pečarstvo iz 116 v obrt. Dekor iz 116 v obrt, Karoserija iz 117 v 5, Inštitut pri letalski zvezi »Branko Ivanuš« iz 117 postal finančno samostojni zavod. Tiki iz 117 v 119, Iskra-servis iz obrti v 119, Oljarne iz 127 v 120, Marmor iz 121 v obrt, Tisa Rakek iz 122 v obrt, Protektor iz 126 v obrt, Mesnine in Mesoizdelki iz 127 v obrt, Podjetje za urejanje hudournikov iz 3 v 4, Avtoobnova iz obrti v 5. V zvezi s temi pregrupacijami je pripomniti, da je obdelovanje plač za posamezne stroke zelo otežkočeno, ker se pregrupacije vršijo v teku vsega leta, na-

mesto da bi se izvršile ob začetku oziroma zaključku leta.

Nižje povprečne plače od skupnega povprečja (48,42) imajo: industrija gradbenega materiala 46,22, lesna industrija 43,79, tekstilna industrija 42,86, industrija usnja 45,85, živilska industrija 45,02, tobačna industrija 40,24, kmetijstvo 40,51 in gozdarstvo 46,41 din. Na skupno povprečno plačo vpliva povprečna plača gradbeništvu 51,28, ki je razmeroma visoka zato, ker so upoštevane tudi projektivna podjetja in je v povprečni plači upoštevan tudi dodatek 500 din, medtem ko znaša povprečna plača za industrijo 47,78 dinarja.

Nadurno delo

Od skupaj izplačanih plač odpade 5,9% na plače za nadurno delo (v industriji 5,2%). Največ nadurnega dela je opravljene v filmski industriji, kjer odpade 13% skupnih plač na plače za nadurno delo, v barvni metalurgiji (14,3%) in v papirni industriji (10,0%). Najmanj nadur je opravljenih v gozdarstvu, kmetijstvu in tobačni industriji, kjer odpade 1,1% skupnih plač stroke na plače za nadurno delo.

V primerjavi z letom 1955 je v letu 1956 nadurno delo naraslo za 0,5% (v industriji za 0,2%). V filmski industriji je % nadurnega dela padel za 2,1%, v barvni metalurgiji za 0,4%, v gozdarstvu za 2,1%, dvignil pa se je v papirni industriji za 3,3%, v tekstilni industriji za 0,9%, v kmetijstvu za 0,2%.

Po ostalih strokah je gibanje nadurnega dela v primerjavi z letom 1955 sledeče: v 111 je % neizpremenjen, zmanjšal pa se je obseg nadurnega dela v stroki 112 za 0,3%, 117 za 0,9%, 120 za 0,6%, 125 za 0,3% in 128 za 3,1%. Obseg nadurnega dela se je povečal v stroki 116 za 0,4%, 119 za 1,4%, 121 za 0,4%, 122 za 0,5%, 127 za 1,5%, 129 za 0,6%, 4 in 5 za 1,8%.

V pogledu opravljenega nadurnega dela je vredno pripomniti, da je bilo največ tega izvršenega v drugem polletju, zlasti proti koncu leta. Temu je vsekakor razlog prizadevanje gospodarskih organizacij za nadoknadenje v začetku leta zamujene proizvodnje in dosego planov. Najmanj nadurnega dela je bilo v februarju, kar gre na račun redukcije električne energije.

Plače iz dobička

Iz dobička podjetij je bilo izplačanih plač (to je dodatnih tarifnih postavk, delitev dobička in premije iz dobička) za 359 milijonov 252 tisoč dinarjev, od tega v industriji 273.118.000 dinarjev. Nasproti skupno izplačanim plačam pomeni ta znesek 6,6%, za industrijo pa 7,7%, v primerjavi z letom 1955 so te vrste izplačila narasla za 2,8%, v industriji pa za 3,1%. Največ plač iz dobička je izplačanih v tobačni industriji (24,3% nasproti 9,6 v letu 1955), v barvni metalurgiji (12,8% nasproti 9,7 v letu 1955), v papirni industriji (13,7% nasproti 10,8 v letu 1955). Najmanj plač iz dobička je izplačanih v gozdarstvu in kmetijstvu (0,9% nasproti 2,8 in 0,8 v letu 1955).

Če upoštevamo, da znaša povprečno število zaposlenih v letu 1956 46.303, ugotovimo, da so zaposleni delavci in uslužbenci prejeli povprečno po 7765 dinarjev plač iz dobička na leto ali po 648 dinarjev na mesec nasproti 2980 v letu 1955. V tobačni industriji pride na osebo povprečno 23.930 dinarjev plač iz dobička na leto, v barvni metalurgiji 1674 dinarjev, v papirni

industriji 17.020 dinarjev, v gozdarstvu 969 dinarjev in v kmetijstvu 1021 dinarjev.

V prednjih podatkih o gibanju plač kakor tudi nadurnega dela in plač iz dobička je obravnavana industrija, kmetijstvo, gozdarstvo, gradbeništvo in promet. Upoštevani so zaposleni delavci in uslužbenci brez bolovanj nad 7 dni, brez plačanih in neplačanih izrednih dopustov, brez oseb, ki so odstranjene (suspendirane) iz dela in brez oseb na orožnih vajah v smislu navodil o podatkih, ki jih morajo gospodarske organizacije pošiljati okrajno na obveznem obrazcu »N«. V tej zvezi pripominjamo, da je treba ta obrazec poenostaviti, ga dopolniti z nekaterimi podatki, nekatere sedanje podatke pa opustiti, ker bi bil tak obrazec »N« praktično uporabnejši.

Norme

Predpisi o plačnem sistemu iz leta 1956 omogočajo gospodarskim organizacijam nagrajevanje dela po učinku. To predpostavlja pomembno olajšanje v plačnem sistemu in je dejansko najvažnejši element plačnega sistema. Gospodarske organizacije pa temu vprašanju še zdaleč ne posvečajo primerno pažnjo in ne uporabljajo ta sistem, ne izkoriščajo obstoječih možnosti za povečanje produktivnosti in izboljšanja plač, ne uvidijo, da je prav plačevanje po učinku vzpodbudno za večjo storilnost in dana možnost za večji zaslužek.

Gospodarske organizacije čestokrat tudi do uvedenega dela po normi nimajo pravega odnosa. Ogromno je namreč primerov, ko podjetja menijo, da je treba norme spreminiti, kadar jih delavci presegajo. Ugotovljenih je 12 primerov gospodarskih organizacij, ki so imele v svojih tarifnih pravilnikih nezakonska določila, po katerih je obvezno korigirati norme po 3 ali 6 mesecih, ali pa če je prekoračena za več kot 10%, in pa tudi takih primerov, ko so prekoračene norme zviševali, ne da bi o tem razpravljali organ delavskega samoupravljanja. Norme so hoteli spreminjati tudi za nazaj pri obračunu opravljenega dela po normi. Vse te stvari so se dogajale ne glede na to, da je šlo za preizkušene, realne ali tehnične norme. Odveč je opozoriti, da neposredni proizvajalci zaradi take politike izgubljajo zaupanje v delo po učinku in da ima za posledico nujno zmanjšanje storilnosti dela. V zanzanih primerih se je s posegom organov za plače stvari postavilo na pravo mesto in vskladilo z načeli nagrajevanja po učinku.

Na drugi strani najdemo seveda dovolj primerov nerealno določenih norm. Gospodarske organizacije bodo lahko postavile pravilne norme, sloneče na povprečnem učinku dela, le s študijem proizvodnih možnosti, organizacije dela, stopnje mehanizacije, delovnih pogojev in vrste drugih elementov, ki vplivajo na pravilno funkcioniranje podjetja. Svet za delo meni, da se mora nagrajevanje po učinku dela uvesti povsod tam, kjer se da učinek meriti.

Nezadovoljiv obseg dela po učinku vidimo iz podatka, da je v letu 1956 od povprečnega števila zaposlenih 46.303 delalo po normi povprečno 19.933 delavcev ali 43%. Še bolj pa to potrjuje podatek, da od skupnega števila učinkovitih delovnih ur (z nadurnim delom) odpade na efektivne delovne ure po učinku 35,6%. Od skupnega zneska izplačanih plač odpade na plače za delo po učinku 35,5%. V primerjavi

z letom 1955 je število učinkovitih delovnih ur po učinku nasproti skupnemu številu učinkovitih delovnih ur padlo za 1,9%, v industriji pa je to stanje neizpremenjeno. Za delo po učinku izplačane plače so padle za 2,9%.

Največ dela po učinku je v papirni industriji, kjer odpade 63,4% skupnih delovnih ur v stroki na delovne ure po učinku (leta 1955 53,5%). Sledi industrija usnja in obutve z 58,7% (leta 1955 58,5%), grafična industrija s 57,2% (leta 1955 78,7%) in tekstilna industrija z 51,7% (leta 1955 52,8%).

Najslabša v pogledu obsega dela po učinku je proizvodnja električne energije z 2% (leta 1955 1,1%), pred njo je proizvodnja in predelava premoga z 9,5% (leta 1955 11%) in elektroindustrija s 13,8% (leta 1955 14,9%).

Iz navedenih podatkov sledi, da je obseg izvršenih delovnih ur po učinku v industriji ostal na višini prejšnjega leta, le da je v nekaterih strokah padel, v drugih pa se je povečal. Najbolj je padel v grafični industriji za 21,5%, v barvni metalurgiji za 11,9%, v industriji nekovin za 10% in v kmetijstvu za 15,2%. Povečal se je največ v papirni industriji za 9,9% in živilski industriji za 8,6%. V gradbeništvu sicer izkazujejo podatki padec za 7,1%, vendar dejansko ne gre za padec, temveč je razlika nastala iz razloga, ker so v skupnem številu učinkovitih delovnih ur upoštevana tudi projektivna podjetja, v urah po učinku pa samo gradbena, zaradi česar odstotek pade. V zvezi s prednjimi podatki pripominjamo, da tudi tu nastajajo spremembe v odstotku učinkovitih delovnih ur po učinku zaradi pregrupiranja podjetij iz stroke v stroko.

Povprečna izpolnitvev norm znaša 110,4%, kar predstavlja v primerjavi z letom 1955 padec za 1,6%. Če primerjamo izpolnitvev norm v drugem polletju 1956 z izpolnitvijo norm v drugem polletju 1955, vidimo, da je odstotek izpolnitvev norm padel za 1%. Pripominjamo, da nam taka primerjava preostane zato, ker so za leto 1955 znani podatki le za drugo polletje.

Najvišji odstotek norm je dosežen v proizvodnji in predelavi premoga 119,8 (leta 1955 120,9%). Sledi proizvodnja električne energije s 118,0% (leta 1955 110,7%), industrija gradbenega materiala s 117,3% (leta 1955 117,8%), industrija nekovin s 116,8% (leta 1955 110,9%) in barvna metalurgija s 116,7% (leta 1955 117,0%). V nobeni stroki in panogi se norme ne izpolnjujejo pod 100%. Najnižje preseganje norm je v elektroindustriji s 104,8% (leta 1955 105,7%).

Skupna povprečna plača za delo po učinku znaša 48,2 dinarja, kar pomeni v primerjavi z letom 1955 padec za 0,3 dinarja. V industriji je povprečna plača za delo po učinku narasla za 0,4 din in znaša 48,2 dinarja. Najvišja povprečna plača za delo po učinku je v industriji nekovin 60,5 din (v letu 1955 54,5 dinarja), najnižja pa v tobačni industriji 38,7 din (leta 1955 37,7 din), kar pomeni, da znaša razpon med najnižjo in najvišjo povprečno plačo za delo po učinku 21,8 din (leta 1955 16,8 din).

Premije

Naslednji pozitivni element v sedanjem plačnem sistemu je premiranje. Vendar gospodarske organizacije z nekaterimi izjemami tudi temu sistemu ne dajo pravega mesta v politiki nagrajevanja, tako po obsegu premiranja kot v pogledu določanja premijskih osnov.

Premijski sistem je po obstoječih predpisih dolžno uvesti 483 gospodarskih organizacij, doslej pa je premijske pravilnike sprejelo 382 gospodarskih organizacij ali 79%. Največ pravilnikov so sprejela trgovska podjetja in industrija. Slabše se premijski sistem uveljavlja v prometu, kmetijstvu, gradbeništvu, obrti in gostinstvu.

Sprejeti premijski pravilniki kažejo, da so nekatera podjetja temu vprašanju posvetila potrebno pozornost ter so takoj po uveljavitvi ustreznih zakonskih predpisov pristopila k študiju premijskega sistema in raziskovala možnosti dejanskega uveljavljanja premijskega sistema glede na notranje odnose v podjetju in značaj poslovanja. Njihovi premijski pravilniki so zares praktično uporabni in so v skladu s ciljem uveljavljanja premijskega sistema. Precejšnje število premijskih pravilnikov je takih, da se iz njih vidi, da niso prilagojeni specifičnostim podjetij, ter so jih podjetja sprejela očitno zato, ker jim je to nalagala uredba o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij s sankcijami zaradi nevedbe premijskega sistema. Ti premijski pravilniki so po večini kopije raznih vzorčnih pravilnikov. Nekaj primerov je celo takih, da so premijske osnove določene v dveh variantah — kot jih je nakazal pač vzorčni primerok. Večje število premijskih pravilnikov pa je izdelanih tako, da predstavljajo le sredstvo za dopolnilo nagrajevanja v obliki nekakšnih dopolnilnih plač, ne da bi njih vsebina imela kaj skupnega s premijskimi osnovami, kakršne bi morale biti, kaj šele, da bi bile ekonomsko utemeljene. Za take premijske pravilnike se dosledno odreja revizija, ker v sprejeti obliki po vsebini ne morejo postati v uporabi. Doslej je bilo odrejenih 37 revizij premijskih pravilnikov.

V letu 1956 je bilo izplačanih za 75.959.500 dinarjev premij iz dobička podjetij, kar predstavlja 21,1% skupnih zneskov izplačanih plač iz dela dobička, ali 1,4% od skupnih zneskov izplačanih plač za redni delovni čas in nadurno delo. V primerjavi z letom 1955 se je odstotek izplačanih premij od skupnih zneskov izplačanih plač iz dobička povečal za 8,7%, nasproti skupnim izplačanim plačam za redni delovni čas in nadurno delo pa za 0,9%.

Največ izplačanih premij iz dobička nasproti skupno izplačanim plačam iz dela dobička je v industriji usnja, kjer ta delež znaša 67,4%. Sledi proizvodnja in predelava premoga z 48,2%, gozdarstvo s 47,4% in industrija gradbenega materiala s 44,5%. Ta delež je bil v navedenih strokah v letu 1955 48,8%, 79,5% in 17%. Najmanj premij iz dobička je izplačanih v tobačni industriji, in sicer 5,4% skupnih plač iz dobička (v letu 1955 0%). Pred njo je kovinska in elektroindustrija s 7,6% (v letu 1955 10,3% in 30,4%) ter lesna industrija z 9,7% (v letu 1955 8,9%).

Iz navedenih podatkov tako za premije kot za norme je razvidno, da so vodstva in organi upravljanja številnih gospodarskih organizacij doslej vse premalo storila v tem pogledu, da koristijo možnosti, ki jih nudijo obstoječi zakonski predpisi za zvišanje plač po učinku dela (norme, premije) in s tem normalno tudi večjo stimulacijo in delovno storilnost. Svet za delo smatra za nujno potrebno, da sindikalne organizacije na tem področju aktivne sodelujejo. V tem pogledu je potrebno pripomniti, da je kritika vodstev podjetij glede predpisov o

plačnem sistemu čestokrat neupravičena, ker niso izkoristila niti vseh možnosti, ki jih predpisi nudijo.

V vseh prednjih podatkih o plačah, normah in premijah, kakor tudi v sledečih tabelah je zajetih 193 gospodarstev, od tega 132 industrijskih, 19 kmetijskih, 3 gozdarskih, 26 gradbenih (s projektantskimi) in 13 prometnih podjetij.

Plače v obrtništvu, trgovini in gostinstvu so obdelane posebej in jih to poročilo ne zajema.

V naslednjem dajemo tabelaricen pregled podatkov iz področja plač po strokah, mesecih in povprečjih, in sicer: število zajetih gospodarstev, število zaposlenih v teh organizacijah, število zaposlenih po kategorijah, izvršene učinkovite delovne ure, izvršene delovne ure po kategorijah zaposlenih, izplačane plače za redni delovni čas in nadurno delo, izplačane plače po kategorijah zaposlenih, povprečne plače za učinkovito delovno uro, povprečne plače po kategorijah zaposlenih, izplačane plače za nadurno delo in odstotek od skupnih izplačanih plač, število delavcev, ki delajo po učinku, izvršene ure po učinku od skupnega števila delovnih ur, izplačane plače za delo po učinku in delež od skupnih izplačanih plač, povprečna plača za delo po učinku, dejanska norma

— ure, pregled izpolnitve norm, izplačane plače iz dela dobička in odstotek od skupnih plač, premije, izplačane iz dela dobička za plače in delež izplačanih premij nasproti skupno izplačanim plačam.

STROKOVNO USPOSABLJANJE DELAVSKIH KADROV

Storilnost dela zavisi v veliki meri od strokovne usposobljenosti proizvajalca. Kadar govorimo o proizvodnji in povečanju storilnosti dela, zato ne moremo izolirati od nje vprašanja načrtnega strokovnega usposabljanja kadrov v skladu z zahtevami in potrebami gospodarstva. Temu se v zadnjih letih ni posvečalo pozornosti. O potrebi posameznih kadrov v gospodarstvu ni noben organ vodil evidenc, zaradi česar je razumljivo, da se je sistem pridobivanja kvalifikacij razvijal stihijsko in neenotno. Tak sistem ima za posledico prenasičenost v nekaterih strokah in poklicih, v drugih pa pomanjkanje.

Zakonski predpisi v tej smeri so zastareli in pomanjkljivi — preostali jih je razvoj gospodarstva in njegova potreba, tako da danes ne ustrezajo več, ker v njih okviru ni moč bistveno spremeniti sedanje stanje. Zato je nujno potrebno te predpise spremeniti oziroma dopolniti. Tako na primer Splošno navodilo o pridobitvi strokovne izo-

brazbe delavcev s praktičnim delom v podjetju (Ur. list FLRJ št. 54/52) določa, da se opravljajo izpiti za kvalificiranega in visoko kvalificiranega delavca samo iz poklicev, v katerih se sprejemajo vajenci. Namesto da bi se opravljali izpiti zlasti iz tistih industrijskih poklicev, v katerih ni ali primanjkuje vajencev in tudi ni strokovnih šol, tako določilo dosega prav nasprotno od potrebe gospodarstva.

Programi in izpitne komisije

Programi za opravljanje izpitov za kvalificirane in visoko kvalificirane delavce so pomanjkljivi. Pravilnik o opravljanju strokovnih izpitov za kvalificirane in visoko kvalificirane delavce (Uradni list LRS št. 37/52) določa, da bo republiški organ predpisal natančnejše programe na predlog ustreznih zbornic. Tako so izdelani programi za grafično, kmetijsko in gozdarsko stroko. Vse ostale stroke so brez vsakega predpisanega programa. Izpitne komisije se za teoretični del izpita drže v glavnem učne snovi zadnjega letnika strokovne šole, za praktični del pa utrjenega obsega dela v poklicu, za katerega dela kandidat izpit. Razumljivo, da delo posameznih izpitnih komisij v takih pogojih ni enotno, ker ni določenih nikakih normativov.

(Nadaljevanje sledi)

vanjsko skupnost, odvaja stanovanjska uprava v kreditni sklad za zidanje stanovanjskih hiš ObLO Vrhnika 25%, ostalih 75% pa se razdeli v sklade po 6. členu tega odloka.

9. člen

Zasebni lastnik hiše, v kateri so poslovni prostori in ki ni vključena v stanovanjsko skupnost, odvaja v kreditni sklad za zidanje stanovanjskih hiš ObLO Vrhnika 50% od najemnin za poslovne prostore.

10. člen

Prekršek stori in se kaznuje z denarno kaznijo do 3000 din:

- hišni lastnik ali člani hišnega sveta, ki določijo višjo ali nižjo najemnino, kot jo določa ta odlok;
- člani hišnega sveta, ki izplačajo hišnemu lastniku višji ali nižji znesek, kot ga določa ta odlok;
- zasebni lastnik in člani hišnega sveta, ki odvedejo nižji znesek, kot je določen v 6., 7., 8. in 9. členu tega Odloka.

11. člen

Ta odlok velja od 1. julija 1957 dalje in se objavi v »Glasniku«, uradnem glasilu OLO Ljubljana.

Vrhnika, dne 24. maja 1957.

Predsednik
Občinskega LO Vrhnika
Janez Brenčič l. r.

RAZPIS

Občinski ljudski odbor
Ljubljana-Rudnik
razpisuje

v upravi Občinskega ljudskega odbora naslednja delovna mesta:

- referenta za imovinsko-pravne zadeve,
- pravno-pravnega referenta,
- referenta za gradbene in komunalne zadeve,
- referenta za narodno obrambo,
- 2 strojepiski,
- 2 administrativna uslužbenca.

Pogoji:

Pod 1. pravna fakulteta — zaželena praksa v imovinsko pravnih zadevah, pod 2. višja šolska ali srednja šolska izobrazba s prakso v upravnih stroki, pod 3. višja šolska ali srednja šolska izobrazba s primerno prakso, pod 4. srednja šolska izobrazba, pod 5. nižja šolska izobrazba, pod 6. nižja šolska izobrazba.

Pravilno kolkovane prošnje z življenjepisom je vložiti do 30. junija 1957 v tajništvo ObLO Ljubljana-Rudnik, Dolenjska cesta št. 35/b.

Občinska komisija
za volitve in imenovanja

Popravek

Pri vseh zaključnih računih, objavljenih v »Glasniku« št. 43 — 4. junija 1957 na straneh 207 in 208, se pravilno glasi rubrika nad tabelo: Bilanca za leto 1956 in ne Bilanca za leto 1955, kot je bilo pomotoma objavljeno.

Vsebina

Poročilo Sveta za delo v letu 1956.
113 Odlok o razveljavitvi odloka o ustanovitvi sklada za stanovanjsko komunalno graditev občine Ljubljana-Rudnik.
114 Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o stanovanjski tarifi ter delitvi najemnin na sklade in njih uporabi občine Vrhnika.
Razpis delovnih mest v upravi ObLO Ljubljana-Rudnik.
Zaključni računi za leto 1956 gospodarstvenih organizacij: Kolodvorska restavracija, Ljubljana; Trgovsko podjetje »Komisija, Ljubljana, Stari trg 4; prodajalna in skladišče »Konusa, Ljubljana, Gosposvetska 2.

Prepisi občinskih ljudskih odborov

113

OBČINA LJUBLJANA-RUDNIK

Na podlagi 2. odstavka 15. člena Zakona o občinskih ljudskih odborih (Ur. list LRS št. 19/52) ter 22. in 24. člena Statuta občine Ljubljana-Rudnik z dne 14. VIII. 1956, je Občinski ljudski odbor Ljubljana-Rudnik na svoji 16. redni seji dne 20. IV. 1957 sprejel

ODLOK

o razveljavitvi odloka o ustanovitvi sklada za stanovanjsko komunalno graditev v občini Ljubljana-Rudnik

1. člen

Odlok o ustanovitvi sklada za stanovanjsko komunalno graditev v občini Ljubljana-Rudnik, sprejet na 13. seji dne 8. XII. 1956 in objavljen v »Glasniku« OLO Ljubljana št. 5 z dne 18. januarja 1957, se razveljavlja.

2. člen

Odlok velja od dneva objave v »Glasniku«, uradnem glasilu OLO Ljubljana.

Predsednik
Občinskega ljudskega odbora:
Franc Sitar l. r.

114

OBČINA VRHNIKA

Po določbah drugega odstavka 15. člena in 2. točke 50. člena Zakona o občinskih ljudskih odborih (Ur. list LRS, št. 19/52), 16., 71., 73., 74. in 77. člena Uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o upravljanju stanovanjskih hiš (Ur. list FLRJ št. 29/54), 11., 12. in 13. točke razdelne X. 2. poglavja priloge I/A Zakona o pristojnosti občinskih in krajevnih ljudskih odborov (Ur. list FLRJ št. 34/55), 1. členu Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe za izvrševanje zakona o stanovanj-

skem prispevku (Ur. list FLRJ št. 1/57), 3. členu Zakona o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o prekrških (Ur. list FLRJ št. 58/55) ter 10. člena Statuta občine Vrhnika, je Občinski ljudski odbor Vrhnika na XVIII. redni seji dne 24. maja 1957 sprejel

ODLOK

o spremembah in dopolnitvah odloka o stanovanjski tarifi ter delitvi najemnin na sklade in njih uporabi,

ki je bil objavljen v »Glasniku« št. 22 z dne 26. III. 1956, tako da se prečiščeno besedilo odloka glasi:

1. člen

Najemnina sta stanovanjske prostore se določi glede na število točk, površino in okoliš, v katerem je stanovanje.

Cena posamezne točke na 1 m² stanovanjske površine se določi:

- v prvem okolišu (za stanovanja na Vrhniki) 0,30 din;
- v drugem okolišu (za stanovanja v Sinji gorici, Mirkah, Verdu in na Stari Vrhniki) 0,25 din;
- v tretjem okolišu (za stanovanja v vseh ostalih krajih občine) 0,20 din.

2. člen

Pri izračunavanju najemnine po prednjem členu se ne upošteva površina sob preko 30 m², kuhinj preko 20 m² in površina hodnikov v stanovanju preko 20 m².

3. člen

Uživalci stanovanj plačujejo za uporabo zelenjadnih vrtov pri hišah poseben letni prispevek od 1 do 3 din, za sadna drevesa pa po donosnosti.

Pri prednji tarifi določi prispevek hišni svet, oziroma hišni lastnik s pogodbo.

Prispevek se obravnava kot najemnina in se razdeli v sklade po istih načelih.

4. člen

Zasebnemu lastniku hiše, ki je vključena v stanovanjsko skupnost, se pred razdelitvijo najemnine v sklade izplača del mesečne najemnine od hiše:

- do 10.000 din 10%;
- od 10.000 din do 50.000 din 7%;
- nad 50.000 din 5%, vendar ne manj kot 3500 din, a največ 6000 dinarjev.

5. člen

Zasebnemu lastniku, ki nima drugih sredstev za preživljanje, lahko določi svet stanovanjske skupnosti po predlogu občinskega sveta za zdravstvo in socialno politiko višji del mesečne najemnine, kot je določen v prejšnjem členu, vendar ne preko 50% najemnine od hiše.

Zoper določitev dela najemnine, ki gre zasebnemu lastniku po tem členu, je dovoljena pritožba na komisijo občinskih odbornikov.

6. člen

Najemnina se deli takole:

- 50% v amortizacijski sklad,
- 20% v sklad za vzdrževanje hiše,
- 30% v sklad za hišno upravo.

7. člen

Uprava stanovanjske skupnosti odvaja mesečno v kreditni sklad za zidanje stanovanjskih hiš ObLO Vrhnika 5% tistega dela najemnine, ki se plačuje v amortizacijski sklad.

8. člen

Od najemnin za poslovne prostore v hišah, ki so last splošnega ljudskega premoženja, družbenih in združenih organizacij ter v zasebnih hišah, ki so vključene v stano-

Izveček iz poročila o poslovanju gostinskega podjetja KOLODVORSKA RESTAVRACIJA, Ljubljana, v letu 1956

Gostinsko podjetje Kolodvorska restavracija v Ljubljani, Trg. OF je registrirano pri Gospodarskem sodišču ter je v preteklem letu zaposlovalo 82 uslužbencev in delavcev ca. DS podjetja šteje 15 članov. Planiran promet je znašal 121.000/m din, izpolnjen pa je bil do višine 110.420/m din ali 91,2 %. Podjetje je poslovalo rentabilno ter doseglo dobiček v višini 52.287 din. Padec prometa je pripisati splošnemu znižanju prometa v gostinstvu v preteklem letu

AKTIVA		BILANCA na dan 31. decembra 1956		PASIVA	
Št. Zap.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev		
1.	Osnovna sredstva	6.788	1.	Sklad osnovnih sredstev	0.771
2.	Investicije v teku	3.770	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	3.988
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	5.627	3.	Razni skladi	0.216
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—
4.	Skupna obratna sredstva	11.792	5.	Drugi viri finansiranja investicij	799
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev		
5.	Kupci in druge terjatve	712	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	—
6.	Druga aktiva	800	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva		
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	9.647
7.	Razporejeni dobiček	52	8.	Druga pasiva	3.070
8.	Izguba	—	D. Finančni uspeh		
	Skupaj:	29.541	9.	Dobiček	52
			10.	Kritje izgube	—
				Skupaj:	29.541

Vodja računovodstva:
Kalčič Stane

Predsednik upravnega odbora:
Klepej Franjo

Direktor podjetja:
Godec Anton

Izveček iz poročila o poslovanju trgovskega podjetja »KOMISIJA«, Ljubljana, Stari trg 4, v letu 1956

Dohodki podjetja se zbirajo v obliki 10 odnosno 12 % provizije od prodanega blaga. V letu 1956 je podjetje povprečno zaposlovalo 15 ljudi v štirih prodajalnah in sprejemališču. Promet — realizacija je znašala 62.261.647 din, znesek, ki nasproti realizaciji v letu 1955 predstavlja 70,21 %. Vse obveznosti podjetja do družbene skupnosti in ostale so bile poravnane v predpisanih rokih.

AKTIVA		BILANCA na dan 31. decembra 1956		PASIVA	
Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Št. Zap.	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev		
1.	Osnovna sredstva	759	1.	Sklad osnovnih sredstev	759
2.	Investicije v teku	—	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	—
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	2.614	3.	Razni skladi	2.640
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—
4.	Skupna obratna sredstva	—	5.	Drugi viri finansiranja investicij	—
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev		
5.	Kupci in druge terjatve	—	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	—
6.	Druga aktiva	14.118	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva		
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	14.092
7.	Razporejeni dobiček	1.610	8.	Druga pasiva	—
8.	Izguba	—	D. Finančni uspeh		
	Skupaj:	19.101	9.	Dobiček	1.610
			10.	Kritje izgube	—
				Skupaj:	19.101

Vodja računovodstva:
Gaberc Tomaž

Predsednik upravnega odbora:
Zunan Mira

Direktor podjetja:
Recek Franc

Izveček iz poročila o poslovanju prodajalne in skladišča »KONUS«, Ljubljana, Gosposvetska 2, v letu 1956

Podjetje je v letu 1956 doseglo 24 % višjo realizacijo od planirane z istim številom zaposlenih delavcev in uslužbencev, kot jih je imelo v l. 1955. Poslovanje je bilo skozi vse leto normalno.

AKTIVA		BILANCA na dan 31. decembra 1956		PASIVA	
Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev		
1.	Osnovna sredstva	—	1.	Sklad osnovnih sredstev	—
2.	Investicije v teku	—	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	979
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	870	3.	Razni skladi	—
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—
4.	Skupna obratna sredstva	33.676	5.	Drugi viri finansiranja investicij	—
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev		
5.	Kupci in druge terjatve	18.830	6.	Viri obratnih sredstev (skupno)	31.821
6.	Druga aktiva	29	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva		
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	20.999
7.	Razporejeni dobiček	2.505	8.	Druga pasiva	200
8.	Izguba	—	D. Finančni uspeh		
	Skupaj:	55.951	9.	Dobiček	2.505
			10.	Kritje izgube	—
				Skupaj:	55.951

Vodja računovodstva:
Frano Gogala

Predsednik upravnega odbora:
Franc Bibič

Direktor podjetja:
Karel Pečenko